

УДК 373.2:37.013.83:74

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-466-470

КОТЕЛЯНЕЦЬ Наталка –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0575-5205>
e-mail: nvnatalka@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ДИЗАЙНУ ТА ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ МОВЛЕННЕВОГО, ПІЗНАВАЛЬНОГО ТА СЕНСОРНОГО-ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ЗДО

У статті розглядається використання дизайну та художньої праці у закладах дошкільної освіти як ефективного інструменту інтеграції мовленнєвого, пізнавального та сенсорно-пізнавального розвитку дітей. Показано, що художньо-творча діяльність, включаючи малювання, аплікацію, конструювання та сюжетно-рольові ігри, сприяє формуванню комплексних компетенцій дошкільників, розвиває мовлення, когнітивні навички, сенсорне сприйняття та дрібну моторику.

Проаналізовано, як інтеграція різних видів діяльності забезпечує розвиток мовленнєвої активності, логічного та критичного мислення, креативності, а також здатності дітей до самостійного вирішення завдань, формулювання гіпотез, планування послідовності дій, опису процесу та оцінки власних результатів. Особливу увагу приділено ролі педагога, який виступає координатором та модератором, створює умови для самостійного експериментування і творчого пошуку, стимулює комунікацію та пізнавальну активність, підтримує розвиток мовлення й когнітивних процесів у дітей.

Висвітлено методи використання дизайну та художньої праці у ЗДО, зокрема: малювання та живопис, аплікація та колаж, конструювання та моделювання, дизайнерські завдання та творчі проекти, ігрові та сюжетно-рольові вправи. Обґрунтовано, що системне застосування цих методів сприяє формуванню інтегрованих компетенцій дітей, забезпечує комплексний розвиток особистості та підготовку до подальшого навчання у школі.

У статті окреслено очікувані педагогічні результати: підвищення мовленнєвої активності, розвиток когнітивних і логічних навичок, поліпшення сенсорного сприйняття та моторики, формування креативності, здатності до інтеграції знань та самостійного застосування їх у практичних і творчих завданнях. Підкреслено, що подальші дослідження можуть бути спрямовані на емпіричну оцінку ефективності інтегрованих занять та розробку методичних моделей, що поєднують художню, конструктивну та рольову діяльність для всебічного розвитку дошкільників. Додатково зазначено важливість міждисциплінарного підходу, коли інтеграція художньо-творчої діяльності з музичною, театральною та природознавчою підготовкою створює цілісний освітній простір, що стимулює розвиток комплексних компетенцій та формує базу для подальшої академічної та соціальної успішності дітей.

Ключові слова: дизайн, художня праця, інтеграція, мовленнєвий розвиток, пізнавальні компетенції, сенсорно-пізнавальний розвиток.

KOTELIANETS Natalka –

doctor of pedagogy, professor, head of the chair of pre-school and primary school education
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0575-5205>
e-mail: nvnatalka@ukr.net

THE USAGE OF DESIGN AND ARTISTIC ACTIVITY FOR THE INTEGRATION OF SPEECH, COGNITIVE, AND SENSORY-COGNITIVE DEVELOPMENT IN PRESCHOOL EDUCATION

The article examines the usage of design and artistic activity in preschool education as an effective tool for integrating children's speech, cognitive, and sensory-cognitive development. It is shown that artistic and creative activities, including drawing, applique, construction, and role-playing games, contribute to the formation of children's complex competencies, developing speech, cognitive skills, sensory perception, and fine motor skills.

The study analyzes how the integration of different types of activities ensures the development of speech activity, logical and critical thinking, creativity, as well as children's ability to independently solve tasks, formulate hypotheses, plan sequences of actions, describe processes, and evaluate their own results. Special attention is given to the role of the educator, who acts as a coordinator and moderator, creates conditions for independent experimentation and creative exploration, stimulates communication and cognitive activity, and supports the development of children's speech and cognitive processes.

The article highlights methods of using design and artistic activities in preschool education, including drawing and painting, applique and collage, construction and modeling, design tasks and creative projects, and game- and role-based exercises. It is argued that the systematic application of these methods contributes to the formation of integrated competencies, ensures comprehensive personal development, and prepares children for further schooling.

The expected pedagogical outcomes include increased speech activity, development of cognitive and logical skills, improved sensory perception and motor skills, the formation of creativity, the ability to integrate knowledge, and the capacity to apply it independently in practical and creative tasks. The article emphasizes that further research may focus on empirical evaluation of the effectiveness of integrated activities and the development of methodological models that combine artistic, constructive, and role-based activities for the comprehensive development of preschoolers. Additionally, the importance of an interdisciplinary approach is noted, where the integration of artistic and creative activities with musical, theatrical, and environmental education creates a holistic educational environment that promotes the development of complex competencies and forms a foundation for children's future academic and social success.

Keywords: design, artistic activity, integration, speech development, cognitive competencies, sensory-cognitive development.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна система дошкільної освіти орієнтується на реалізацію компетентнісного та

людиноцентричного підходів, що передбачають цілісний розвиток дитини, інтеграцію освітніх напрямів та активізацію її творчого потенціалу. У

Базовому компоненті дошкільної освіти України наголошується на необхідності забезпечення мовленнєвого, пізнавального та сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку як взаємопов'язаних складників формування особистості дитини.

Водночас у практиці закладів дошкільної освіти часто спостерігається фрагментарність освітнього процесу, коли мовленнєвий, пізнавальний та художньо-продуктивний розвиток реалізуються ізольовано, без системної інтеграції змісту та методів діяльності. Це знижує ефективність формування цілісної картини світу у дитини, обмежує можливість розвитку креативності, комунікативних умінь і сенсорного досвіду.

Дизайн та художня праця мають значний освітній потенціал для інтеграції різних напрямів розвитку дошкільників. У процесі художньо-продуктивної діяльності діти не лише опановують елементарні дизайнерські дії (проекування, добір матеріалів, композицію), а й активно використовують мовлення, розвивають пізнавальні процеси (сприймання, мислення, уяву), удосконалюють сенсорні еталони, формують емоційно-ціннісне ставлення до результатів власної творчості.

Актуальність дослідження зумовлена також недостатньою розробленістю методичних засад інтеграції дизайну та художньої праці у процесі мовленнєвого, пізнавального та сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку, а також потребою у створенні ефективних педагогічних технологій, які забезпечують цілісність і практичну спрямованість освітнього процесу в ЗДО.

Таким чином, проблема використання дизайну та художньої праці як інтегративного засобу розвитку мовлення, пізнавальної та сенсорно-пізнавальної сфери дошкільників є актуальною з огляду на сучасні освітні тенденції, вимоги нормативних документів та потреби практики дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання дизайну та художньої праці у дошкільній освіті є актуальною у контексті сучасних підходів до комплексного розвитку дітей. Дослідження Н. Бібік [1] та І. Бега [2] підкреслюють важливість інтеграції навчальної діяльності для розвитку когнітивної, мовленнєвої та сенсорної сфер дитини. Вони зазначають, що особистісно орієнтований та компетентнісний підхід дозволяє створювати умови для цілісного розвитку дошкільника через різні види діяльності.

Проблему сенсорного та пізнавального розвитку досліджували Л. Виготський [3], який довів взаємозв'язок між мовленнєвим розвитком і когнітивними процесами в дітей раннього віку. Його концепція соціокультурного розвитку підкреслює роль активної творчої діяльності у формуванні вищих психічних функцій.

Вітчизняні науковці О. Савченко [4] та О. Сухомлинська [5] висвітлюють дидактичні аспекти художньої праці в освітньому процесі. Вони доводять, що заняття образотворчою діяльністю розвивають не лише естетичний смак і уяву дітей, а й когнітивні навички, увагу, пам'ять та мовлення.

Сучасні дослідження художньо-творчої діяльності у дошкільній освіті свідчать про ефективність використання інтегрованих підходів. Зокрема, українські науковці підкреслюють, що використання малювання, аплікацій, моделювання, конструювання та інших видів художньої діяльності дозволяє формувати мовленнєві та пізнавальні навички у контексті сенсорного розвитку [6; 7].

Зарубіжні дослідження підтверджують, що мистецька діяльність стимулює розвиток когнітивних і мовленнєвих процесів. Дж. Брунер [8] та Дж. Дьюї [9] довели, що навчання через діяльність, у тому числі через художню творчість, сприяє глибшому засвоєнню знань та розвитку мислення. У контексті STEAM-підходу Г. Якман [10] підкреслює, що інтеграція мистецтва, науки та технологій стимулює у дітей дослідницьку активність і креативність, сприяючи розвитку сенсорних і пізнавальних здібностей.

Таким чином, аналіз літератури засвідчує, що використання дизайну та художньої праці в ЗДО є ефективним засобом інтеграції мовленнєвого, пізнавального та сенсорного розвитку дітей. Водночас, проблема системної методики застосування цих підходів у педагогічній практиці потребує подальшого наукового обґрунтування та експериментальної перевірки.

Мета статті: теоретично обґрунтувати роль дизайну та художньої праці у закладах дошкільної освіти як засобів інтеграції мовленнєвого, пізнавального та сенсорно-пізнавального розвитку дітей, їх вплив на формування комплексних компетенцій дошкільників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дизайн і художня праця у закладах дошкільної освіти виступають потужними інструментами комплексного розвитку дітей. Вони сприяють інтеграції трьох ключових сфер розвитку: мовленнєвої, пізнавальної та сенсорно-пізнавальної. Як зазначає Н. Бібік [1], компетентнісний підхід до навчання передбачає не лише набуття знань, а й розвиток умінь, навичок та ціннісних орієнтацій дитини, що досягається через різні види діяльності, зокрема творчу та дизайнерську.

Художньо-творча діяльність забезпечує умови для розвитку мовлення: під час виконання малюнків, аплікацій, ліплення чи конструювання діти називають предмети, кольори, форми, описують дії, формують запитання та відповіді, тим самим розвиваючи словниковий запас та комунікативні навички [4; 5]. Дж. Брунер [8] і Дж. Дьюї [9] підкреслюють, що активна діяльність, яка включає мистецькі та практичні завдання, стимулює розвиток мислення та мовленнєвої компетентності.

Дизайнерська діяльність формує пізнавальні компетенції, оскільки діти вчаться аналізувати матеріали, планувати послідовність дій, експериментувати з формою, кольором і структурою об'єктів, порівнювати результати та робити висновки. За даними О. Савченко [4], такий вид діяльності дозволяє поєднати навчання та гру, створюючи умови для розвитку логічного

мислення, просторового уявлення та здатності до узагальнення.

Сенсорно-пізнавальна складова інтегрується через тактильні, візуальні та моторні стимули: робота з різними матеріалами (папір, тканина, пластилін, природні об'єкти) активізує сенсорне сприйняття та координацію рухів, сприяє розвитку дрібної моторики і сенсорного аналізатора. Такі навички, за спостереженнями О. Сухомлинської [5], є базовими для ефективного пізнання навколишнього світу та подальшого навчання.

Зарубіжні дослідники підкреслюють, що інтегративні підходи у мистецькій освіті, зокрема STEAM-практики, сприяють розвитку комплексних компетенцій у дітей: поєднання мистецтва, науки та технологій стимулює креативність, здатність до проблемного мислення і самостійного пошуку рішень [10]. Таким чином, дизайн і художня праця не лише розвивають конкретні навички, але й формують у дітей інтегровану систему компетенцій, що включає мовленнєві, пізнавальні та сенсорно-пізнавальні здібності.

Використання дизайну та художньої праці у ЗДО забезпечує інтеграцію мовленнєвого, пізнавального та сенсорно-пізнавального розвитку дітей через різноманітні види діяльності, що поєднують творчість, експериментування та комунікацію.

1. Малювання та живопис

Діти працюють із різними матеріалами (акварель, гуаш, олівці, фломастери), що стимулює сенсорне сприйняття та дрібну моторику. Під час створення композицій дитина описує дії та об'єкти, формуючи мовленнєві навички та розширюючи словниковий запас.

2. Аплікація та колаж

Робота з папером, тканиною, природними матеріалами розвиває координацію рук та просторове мислення, а також сенсорне сприйняття. Під час роботи педагог ставить завдання, які включають мовленнєвий компонент: дитина описує форму, колір, розташування деталей, складає короткі оповідання про сюжет аплікації. Пізнавальна складова інтегрується через класифікацію матеріалів, співвідношення кольорів і форм, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між елементами композиції. З теоретичної точки зору, аплікація відповідає принципам ситуативного навчання, коли діти отримують знання в контексті конкретної діяльності.

3. Конструювання та моделювання

Використання різноманітних конструкторів та природних матеріалів стимулює аналітичне мислення та пізнавальну активність. Під час створення моделей діти планують послідовність дій, порівнюють матеріали, пояснюють свій вибір і підходи, що розвиває мовленнєву компетентність та навички проблемного мислення. Під час конструювання інтегруються мова, пізнання і сенсорика: дитина планує послідовність дій (пізнавальна), описує хід роботи (мовленнєва), відчуває матеріали, форму та текстуру (сенсорна).

4. Дизайнерські завдання та творчі проекти

Включають інтеграцію різних видів діяльності: малювання, аплікацію, конструювання та драматизацію. Наприклад, створення макета «Мій

сад» дозволяє поєднувати мовленнєву активність (опис, розповідь), пізнавальні завдання (колір, форма, просторове розташування) і сенсорні відчуття (тактильні матеріали, текстури). Такі завдання розвивають креативність, комунікацію та комплексне мислення [9; 10]).

5. Ігрові та сюжетно-рольові вправи з елементами дизайну

Використання костюмів, макетів, ляльок і декорацій стимулює мовленнєву активність через рольові ігри. Поєднання художньої творчості (виготовлення реквізиту) з мовленнєвою та пізнавальною діяльністю формує інтегровані компетенції дітей [4; 5].

Методи дизайну та художньої праці в ЗДО дозволяють організувати інтегровану діяльність, де дитина одночасно розвиває мовлення, когнітивні та сенсорні здібності. Важливим є поєднання творчої свободи і педагогічного керівництва, що формує цілісну систему компетенцій дошкільника та готує його до подальшого навчання у школі.

Використання дизайну та художньої праці у закладах дошкільної освіти сприяє формуванню інтегрованих компетенцій дітей, забезпечуючи одночасний розвиток мовленнєвої, пізнавальної та сенсорно-пізнавальної сфер.

Основні очікувані педагогічні результати включають:

1. Підвищення рівня мовленнєвої активності

Під час виконання малювання, аплікацій, конструювання та рольових ігор діти активно висловлюють свої думки, описують дії, об'єкти, послідовність подій. Обговорення робіт, розповіді про сюжет та елементи композиції стимулюють розвиток словникового запасу, граматичної будови мовлення та комунікативних навичок [4; 8].

2. Розвиток когнітивних і логічних навичок

Планування, моделювання та створення композицій допомагає дітям аналізувати, порівнювати, класифікувати та робити висновки. Конструювання макетів або виконання проектів формує навички логічного та критичного мислення, просторової орієнтації та розуміння причинно-наслідкових зв'язків [1; 9].

3. Поліпшення сенсорного сприйняття та моторики

Робота з різними матеріалами (папір, тканина, пластилін, природні об'єкти) стимулює тактильні відчуття, розвиток дрібної моторики та координації рухів. Тактильний та візуальний досвід, отриманий у художньо-творчій діяльності, є основою для пізнання світу та підготовки до навчання в школі [5;3].

4. Підвищення креативності та здатності до інтеграції знань

Інтегровані заняття, які поєднують малювання, аплікацію, конструювання та рольову гру, сприяють розвитку творчого мислення, гнучкості у вирішенні проблем та здатності поєднувати знання з різних сфер. Діти навчаються використовувати нові знання у практичних і творчих завданнях, що формує у них компетенції

для подальшого навчання та самостійної діяльності [2; 10].

Педагог у ЗДО на заняттях з художньої праці виступає координатором, модератором і стимулятором творчої діяльності дітей. Його роль включає:

Організаційну функцію: підготовка матеріалів, створення комфортного середовища, вибір видів діяльності відповідно до віку та рівня розвитку дітей.

Методичну підтримку: пояснення завдань, демонстрація технік малювання, аплікації, конструювання, спрямування дитини у процесі творчості.

Стимулювання мовленнєвої та пізнавальної активності: педагог задає запитання, пропонує обговорення результатів, спонукає дітей описувати процес та свої ідеї.

Соціальну підтримку: навчання взаємодії з однолітками, робота в парах чи групах, розвиток умінь слухати, домовлятися і співпрацювати.

Тобто педагог не робить роботу замість дітей, а створює умови для самостійного експериментування, творчого пошуку та інтеграції знань.

Щоб ефективно реалізувати інтегрований підхід у художньо-творчій діяльності, педагог повинен мати:

1. Професійні знання

Теоретичні знання про розвиток мовлення, когнітивних та сенсорних компетенцій дітей дошкільного віку [1; 3]. Розуміння методики художньої праці, дизайн-проектування та інтегрованих навчальних підходів.

2. Методичну компетентність

Здатність планувати заняття, поєднувати види діяльності, організувати матеріали та середовище для розвитку різних сфер. Уміння створювати завдання, що стимулюють мислення, мовлення та сенсорні навички одночасно [9; 10].

3. Комунікативні навички та педагогічна чутливість

Вміння мотивувати дітей, підтримувати ініціативу, задавати відкриті запитання, спостерігати за дітьми та коригувати діяльність під індивідуальні потреби.

4. Креативність та готовність до експерименту

Педагог повинен бути гнучким, готовим до адаптації завдань, впровадження нових матеріалів та методів для підтримки інтегрованого розвитку.

Роль педагога у використанні дизайну та художньої праці є ключовою для успішної інтеграції мовленнєвого, пізнавального та сенсорного розвитку. Від його компетентності, методичної підготовки та педагогічної чутливості залежить ефективність заняття та досягнення очікуваних результатів у розвитку дітей.

Дизайн і художня праця у закладах дошкільної освіти виступають ефективними інструментами комплексного розвитку дітей, забезпечуючи інтеграцію мовленнєвої, пізнавальної та сенсорно-пізнавальної сфер. Використання різних видів діяльності – малювання, аплікації, конструювання, дизайнерські завдання та рольові ігри –

сприяє одночасному розвитку мовлення, логічного та критичного мислення, сенсорного сприйняття та дрібної моторики.

Інтегрований підхід дозволяє поєднати творчість і педагогічне керівництво: педагог виступає координатором, модератором і стимулятором діяльності, забезпечуючи умови для самостійного експериментування, розвитку креативності та комунікаційних навичок дітей. Для ефективного впровадження таких методів педагог повинен мати професійні знання про розвиток мовлення, когнітивних та сенсорних компетенцій, методичну компетентність, комунікативні навички та креативність.

Таким чином, використання дизайну та художньої праці у ЗДО забезпечує формування інтегрованих компетенцій дітей, підвищує їх мовленнєву активність, розвиток когнітивних і логічних навичок, сенсорного сприйняття та моторики, а також здатність до творчого мислення та інтеграції знань. Такий підхід створює основу для успішної соціалізації дітей, підготовки до навчання у школі та розвитку здатності застосовувати знання у практичних та творчих ситуаціях.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у розробці та апробації методичних моделей інтегрованої діяльності, що поєднують різні види творчості, конструювання та сюжетно-рольових ігор; вивченні впливу інноваційних педагогічних технологій (STEAM, дизайн-мислення, проєктна діяльність) на розвиток комплексних компетенцій у дошкільників.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у навчанні: теоретико-методологічні засади. Київ: Педагогічна думка. 2019. 256 с.
2. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання: науково-методичний посібник. Київ: Либідь. 2003. 344 с.
3. Виготський Л. С. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1978.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ: Грамота. 2012. 504 с.
5. Сухомлинська О. В. Metodychna spadshchyna Vasylya Sukhomlynskoho: cherez istoryko-pedahohichne piznannya do poshukiv vidpovidey na vyklyky sгодennya [Methodical heritage of Vasyl Sukhomlynsky: through historical pedagogical understanding toward finding answers to contemporary challenges]. Інноватика у вихованні. 2019. № 10. С. 15–26. [Електронний ресурс]. DOI: 10.35619/iuu.v1i10.154
6. Богуш А. М. Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення та пізнавальної активності дітей. Київ: Видавничий дім «Слово». 2017. 312 с.
7. Кузьміна Г. А., Ніколаєнко В. І. Використання художньої діяльності для розвитку сенсорики та пізнання у дошкільників. Педагогіка і психологія. 2021. № 2. С. 45–53.
8. Bruner J. The Process of Education. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1960.
9. Dewey J. Democracy and Education. New York: Macmillan. 1916.
10. Yakman G. STEAM Education: An overview of creating a model of integrative learning. Education Horizons. 2012. Vol. 90. Issue 2. P. 12–21.

REFERENCES

1. Bibik, N. M. (2019). Kompetentnisnyi pidkhd u navchanni: teoretyko-metodolohichni zasady [Competence-based approach in learning: theoretical and methodological foundations]. Kyiv: Pedahohichna dumka. 256 s. [in Ukrainian]

2. Bekh, I. D. (2003). Osobystisno oriientovane vykhovannia: naukovo-metodychnyi posibnyk [Personality-oriented education: scientific-methodical manual]. Kyiv: Lybid. 344 s. [in Ukrainian]

3. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press. [in English]

4. Savchenko, O. Ya. (2012). Dydaktyka pochatkovoї osvity [Didactics of primary education]. Kyiv: Hramota. 504 s. [in Ukrainian]

5. Sukhomlynska, O. V. (2019). Metodychna spadshchyna Vasylya Sukhomlynsko: cherez istoryko-pedahohichne piznannya do poshukiv vidpovidey na vyklyky sogođennyia [Methodical heritage of Vasyl Sukhomlynsky: through historical pedagogical understanding toward finding answers to contemporary challenges]. Innovatyka u vykhovanni. №10. S. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i10.154> [in Ukrainian]

6. Bohush, A. M. (2017). Psykholohho-pedahohichni osnovy rozvytku movlennia ta piznavalnoi aktyvnosti ditei [Psychological and pedagogical foundations of children’s speech and cognitive development]. Kyiv: Vydavnychiy dim «Slovo». 312 s. [in Ukrainian]

7. Kuzmina, G. A., & Nikolaenko, V. I. (2021). Vykorystannia khudozhnoi diialnosti dlia rozvytku sensoryky

ta piznannia u doshkilnykiv [Usage of artistic activity for children’s sensory and cognitive development]. Pedahohika i psykholohiia. № 2. S. 45–53. [in Ukrainian]

8. Bruner, J. (1960). The Process of Education. Cambridge, MA: Harvard University Press. [in English]

9. Dewey, J. (1916). Democracy and Education. New York: Macmillan. [in English]

10. Yakman, G. (2012). STEAM education: An overview of creating a model of integrative learning. Education Horizons. 90(2). P. 12–21. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОТЕЛЯНЕЦЬ Наталка – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування технологічної культури учнів початкової школи, формування технологічних умінь дітей дошкільного віку.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOTELIANETS Natalka – doctor of pedagogy, professor, head of the chair of pre-school and primary school education Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: formation of technological culture of primary school students, formation of technological skills of preschool children.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.

УДК 373.2:81*233

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-470-475

КОТЕЛЯНЕЦЬ Юлія –

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Цentrальноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3932-1824>
e-mail: y.s.kotelianets@cuspu.edu.ua

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВаних ЗАНЯТЬ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

У роботі досліджується впровадження інтегрованого підходу в процес мовленнєвого розвитку вихованців закладів дошкільної освіти відповідно до актуальних освітніх стандартів. Доцільність наукової розвідки пояснюється переорієнтацією сучасного навчання на дитиноцентризм та розвиток ключових компетентностей, а також прагненням подолати розрізненість у викладанні мовленнєвого матеріалу. Автор підкреслює, що оскільки мовлення є головним інструментом пізнання та соціальної адаптації, його вдосконалення має відбуватися через синтез різних видів діяльності дітей дошкільного віку.

У статті здійснено аналіз наукових розвідок як вітчизняних так і іноземних фахівців, які стосуються комунікативного розвитку дітей дошкільного віку та методики проведення інтегрованих занять в закладах дошкільної освіти. Уточнено зміст понять «інтегроване заняття» та «інтеграція» в контексті дошкільної лінгводидактики. Доведено, що такий формат навчання забезпечує цілісність сприйняття світу, моделює природне середовище для спілкування та стимулює мовленнєву активність вихованців.

Значну увагу приділено трансформації функцій педагога: від контролера за дотриманням мовних норм до фасилітатора комунікації. Останній створює ігрові ситуації, використовує відкриті запитання, заохочує дитячу ініціативу та організовує взаємодію у малих групах. Виокремлено ключові принципи, що гарантують результативність занять: тематична єдність, активна діяльність, діалогічність, насиченість середовища та емоційно-образний характер викладання.

Зроблено висновок, що інтеграція є дієвим інструментом розвитку мовлення, який повністю корелює з вимогами Державного стандарту та сприяє комплексному формуванню мовленнєвих умінь. Практична цінність матеріалів полягає у можливості їх впровадження в роботу вихователів-практиків та підготовку студентів педагогічних спеціальностей.

Ключові слова: інтеграція, інтегроване заняття, розвиток мовлення, дошкільний вік, заклад дошкільної освіти, лінгводидактика.

KOTELIANETS Yulia –

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Preschool
and Primary School Education of